

S T A N O V I S K O

HLAVNÉHO KONTROLÓRA K NÁVRHU PROGRAMOVÉHO ROZPOČTU MESTA STARÁ ĽUBOVŇA NA ROKY 2025, 2026, 2027

Hlavnou charakteristikou rozpočtu verejnej správy na roky 2025, 2026, 2027 je premietnutie nevyhnutnej konsolidácie verejných financií a vplyv konsolidačných opatrení do predkladaného návrhu rozpočtu verejnej správy. Rozpočet verejnej správy je pripravený v súlade s Národným strednodobým fiškálno – štrukturálnym plánom SR na roky 2025 – 2028, s cieľom naplniť záväzok stabilizácie dlhu.

Ak sa poslancom NR SR nepodarí schváliť rozpočet do konca roka, Slovensko by od 1. januára fungovalo v rozpočtovom provizóriu. Deficit verejných financií má podľa vládneho návrhu klesnúť na 4,7 % hrubého domáceho produktu (HDP) z tohtoročných očakávaných 5,8 % HDP. Celkové príjmy rozpočtu verejnej správy majú budúci rok dosiahnuť 59,9 miliardy eur, celkové výdavky 66,5 miliardy eur a schodok 6,6 miliardy eur.

Základom finančného hospodárenia je programový rozpočet, ktorý sa zostavuje na tri kalendárne roky a predstavuje kľúčový nástroj finančného manažmentu. Rozpočet vyjadruje ekonomickú samostatnosť samosprávneho územia. Úlohou rozpočtovania je zmobilizovať organizačné a finančné zdroje so zámerom naplňovať ciele samosprávy. Rozpočet samosprávy je súčasťou verejných financií a spolu so štátnym rozpočtom tvoria sumu celoštátnych rozpočtových príjmov a výdavkov.

Ročný rozpočet možno považovať za finančný plán zostavený na obdobie rozpočtovaného roku. Pojem programový rozpočet môžeme chápať ako skupinu viacerých oblastí (programov), logicky zložených zo vzájomne súvisiacich činností, ktoré samospráva vykonáva. Pojem **rozpočet orientovaný na výkonnosť je programový rozpočet, ktorý je doplnený o ciele, ktoré sa majú dosiahnuť v rámci jednotlivých programov**. Výkonnosť je synonymum pre ciele, prezentujúce výstupy a výsledky plynúce z činnosti samosprávy.

Programovo - výkonové rozpočtovanie vytvára tlak na kvalitu organizáciu riadenia a naplňovania ukazovateľov, mieru plnenia stanovených cieľov a nemotivuje k zbytočnému plytvaniu verejnými zdrojmi. Rozpočtový proces má v tomto prípade dve základné úlohy – definovať ciele a ukazovatele ich dosahovania a zároveň zabezpečiť zdroje na ich dosahovanie.

Podľa § 4 ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v z. n. p. (ďalej len „zákon o obecnom zriadení“) mesto/obec pri výkone samosprávy zostavuje a schvaľuje rozpočet mesta, ktorý je základom jej finančného hospodárenia. Citovaný zákon nerieši podrobnosti zostavenia a schvaľovania rozpočtu mesta, ale v § 9 ods. 5 odkazuje na osobitnú právnu úpravu, ktorou je zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p. (ďalej len „zákon č. 583/2004 Z.z.“).

Z uvedenej právnej úpravy vyplýva, že samospráva zostavuje svoj rozpočet a predkladá ho na schválenie oprávnenému orgánu, ktorým je podľa § 11 ods. 4 písm. b) zákona o obecnom zriadení zastupiteľstvo, ktoré rozhoduje o základných otázkach života samosprávy a je mu vyhradené schvaľovať rozpočet samosprávy a jeho zmeny.

Zákon o obecnom zriadení nerieši proces zostavovania rozpočtu, v tomto prípade sa uplatňujú rozpočtové pravidlá uvedené v zákone č. 583/2004 Z.z.

Cieľom odborného stanoviska k návrhu Programového rozpočtu mesta Stará Ľubovňa na roky 2025, 2026, 2027 je poskytnúť poslancom mestského zastupiteľstva a odbornej verejnosti informácie o:

- súlade oboznámenia verejnosti s postupom zverejnenia návrhu rozpočtu (informačná povinnosť),
- zákonnosti a súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, všeobecne záväznými nariadeniami Mesta Stará Ľubovňa,
- metodickej správnosti spracovania návrhu rozpočtu a programového rozpočtu,
- východiskách tvorby návrhu rozpočtu,
- vecnom hľadisku tvorby návrhu rozpočtu,
- navrhovaných zmenách v konkrétnych programoch, podprogramoch so štatistickým vyhodnotením vybraných položiek a porovnaním v predchádzajúcich rokoch,
- cieľoch, ukazovateľoch a hodnote plnenia programov, podprogramov a vyhodnotení úspešnosti plnenia ukazovateľa,
- čiastkových záveroch k jednotlivým programom,
- záverečnom stanovisku a celkovom vyhodnotení návrhu rozpočtu.

Včasný, spoľahlivý a efektívny napĺňanie kontrolného systému v samosprávnej jednotke môže plniť jej základný cieľ: včas odhaľovať odchýlky od platných noriem, prijímať účinné opatrenia a tým chrániť **hospodárnosť, účelovosť, efektívnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť využívania verejných prostriedkov územnej samosprávy**. Finančná kontrola, z hľadiska jej zákonom stanovených úloh ako aj z hľadiska uplatnenia základných funkcií kontroly (informačná, výchovná, represívna), má relatívne stále a jednoznačné zameranie. Cieľom finančnej kontroly je zabezpečiť o.i. aj včasný a spoľahlivý informovanie vedúceho orgánu verejnej správy o úrovni hospodárenia s verejnými prostriedkami a o vykonávaných finančných operáciách.

V záujme zachovania uvedených princípov je povinnosťou mesta :

- **sledovať v priebehu rozpočtového roka vývoj hospodárenia** podľa rozpočtu a v prípade potreby vykonávať zmeny rozpočtu,
- s povinným zavedením programového rozpočtovania **vykonávať v priebehu rozpočtového roka monitorovanie a hodnotenie** plnenia programov rozpočtu a vykonávať zmeny programov rozpočtu,
- **vykonávať v priebehu celého roka kontrolu hospodárenia** s rozpočtovými prostriedkami podľa osobitných predpisov.

Návrh Programového rozpočtu mesta Stará Ľubovňa na roky 2025, 2026, 2027 posilňuje zodpovednosť za nakladanie s verejnými zdrojmi, a tým podporuje aj manažovanie rozpočtových výdavkov. Jeho prednosťou je skvalitňovanie informácií potrebných pre rozhodovanie o výdavkoch. Umožňuje identifikovať zmysel používania verejných zdrojov pri napĺňaní navrhovaných cieľov a zámerov.

Vybudovať systém územnej samosprávy na dobré verejné rozhodnutia je náročná analytická, manažérska a politicko - spoločenská úloha. Vyžaduje si politickú podporu, zdokonalenie manažérskeho, metodického rámca a v neposlednom rade aj personálne a finančné kapacity. Úspešné krajiny 21. storočia s najvyššou kvalitou života hľadajú najvyššiu hodnotu (úžitok) pre svojich občanov, teda najlepšie spôsoby získavania a vynakladania verejných zdrojov - efektívnu verejnú správu zameranú na dosahovanie výsledkov.

V súlade s ust. § 18f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, **p r e d k l a d á m** na rokovanie mestského zastupiteľstva dňa **11.12.2024**, odborné stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu Programového rozpočtu Mesta Stará Ľubovňa na roky 2025, 2026, 2027 (ďalej len „návrh Rozpočtu 2025 - 2027“ alebo „návrh rozpočtu“ v príslušnom gramatickom tvare).

Programový rozpočet mesta je **základom finančného hospodárenia** a zároveň **základným programovým dokumentom**, podľa ktorého a na základe ktorého mesto plánuje realizáciu a finančné zabezpečenie svojich úloh a povinností, ktoré plní v súlade s osobitnými predpismi. **Navrhovaný rozpočet je strednodobým ekonomickým nástrojom finančnej politiky územnej samosprávy, ktorým sa prerozdeľujú verejné prostriedky na zabezpečenie financovania zverených úloh mesta.** Rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom. **Rozpočet mesta vyjadruje samostatnosť hospodárenia, obsahuje zámery a ciele**, ktoré bude mesto realizovať z výdavkov rozpočtu mesta, napr. Rozvojový program mesta, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja a pod. Iba v prípade dostatočného finančného zabezpečenia môže mesto realizovať a plniť úlohy, môže pristupovať k záväzkom v dodávateľsko – obchodných vzťahoch alebo obdobných formách.

VÝCHODISKA SPRACOVANIA STANOVISKA

Pri spracovaní odborného stanoviska sa vychádzalo z posúdenia predloženého návrhu viacročného návrhu rozpočtu mesta z troch hľadísk:

1. zákonosť predloženého návrhu rozpočtu
2. hľadisko metodickkej a formálnej správnosti,
3. vecné hľadisko.

Subjekty verejnej správy sú povinné používať rozpočtovú klasifikáciu pri zostavovaní návrhu rozpočtu, jeho rozpise, spracovaní podrobného rozpočtu, sledovaní a vykazovaní údajov o jeho realizácii, rozpočtovaní a sledovaní finančných operácií a pri sledovaní pohybov na samostatných účtoch štátnych rozpočtových organizácií

1. ZÁKONNOSŤ PREDLOŽENÉHO NÁVRHU ROZPOČTU

1.1. Súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi

Návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi (v čase spracovania návrhu), a to najmä zákonom :

- č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy*“ v príslušnom gramatickom tvare) ,
- č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov(ďalej len „*zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy*“ v príslušnom gramatickom tvare),
- č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákona o obecnom zriadení*“ v príslušnom gramatickom tvare),

- s nariadením vlády č. 668/2004 Z.z. o rozdeľovaní a poukazovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve,
- č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov,
- č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov,
- č. 493/2011 Z.z. ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti,
- s opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42 zo dňa 8.12.2004 v znení neskorších predpisov, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie,
- štatistickou klasifikáciou výdavkov verejnej správy v zmysle vyhlášky Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 257/2014 Z.z., ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COFOG).
- a v súlade s prijatými všeobecne záväznými nariadeniami mesta.

1.2. Súlad so všeobecne záväznými nariadeniami Mesta Stará Ľubovňa

Predložený návrh rozpočtu mesta je spracovaný v súlade so všeobecnými nariadeniami mesta (ďalej „VZN“), ktoré spracovateľ uvádza v textovej časti návrhu rozpočtu, v návrhu rozpočtu priamo pri jednotlivých programoch, ale aj v úvodnej časti.

1.3. Dodržanie informačnej povinnosti zo strany mesta

Vyvesením návrhu rozpočtu mesta na úradnej tabuli mesta a na webovom sídle mesta dňa 20.11.2024, bola **splnená povinnosť** uložená v § 9 ods. 2 zákona o obecnom zriadení, podľa ktorého má byť návrh rozpočtu pred schválením zverejnený najmenej 15 dní spôsobom v mieste obvyklým, tak aby sa k návrhu rozpočtu mohli obyvatelia vyjadriť. V požadovanom termíne bol **návrh rozpočtu zverejnený na webovom sídle mesta a súčasne aj na úradnej tabuli mesta.**

2. METODICKÁ SPRÁVNOSŤ PREDLOŽENÉHO NÁVRHU ROZPOČTU

Predložený návrh rozpočtu mesta je **spracovaný podľa rozpočtovej klasifikácie** v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení opatrenia z 28. marca 2006 (č. MF/008978/2006-421), opatrenia z 23. apríla 2008 (č. MF/009212/2008-421) a opatrenia z 20. mája 2010 (č. MF/011928/2010-421), opatrenia z 18. augusta 2010 (č. MF/021218/2010-421), opatrenia z 29. októbra 2010 (č. MF/025825/2010-421), opatrenia z 20. februára 2012 (č. MF/010211/2012-421), ktorá je záväzná pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy. Opatrením sa jednotne **určujú a triedia príjmy a výdavky rozpočtu vrátane ich vecného vymedzenia a finančné operácie s finančnými aktívami a pasívami.**

Vynakladanie rozpočtových prostriedkov alebo inkaso príjmov nemožno opierať o zaradenie daného titulu do rozpočtovej klasifikácie. Vždy je potrebné vychádzať z príslušných právnych predpisov, ktoré oprávňujú organizáciu na výber rozpočtových príjmov alebo na realizáciu príslušných výdavkov. Rozpočtová klasifikácia tieto právne predpisy nenahradzuje.

V rozpočtoch subjektov verejnej správy sa v súlade s § 4 ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov uplatňuje rozpočtová klasifikácia, ktorá umožňuje Ministerstvu financií SR vytvoriť výstupné zostavy za celý sektor verejnej správy, ktoré poskytnú vláde SR a NR SR prehľad o príjmoch a smerovaní výdavkov sektora verejnej správy v rokoch 2025 až 2027 a ktorými sa zabezpečia údaje pre medzinárodné porovnávaná.

Štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy sa použije v zmysle vyhlášky Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 257/2014 Z. z., ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COFOG). Výdavky na roky 2025 až 2027 sa rozpisú do najnižšej úrovne tejto klasifikácie.

Návrh rozpočtu mesta je **spracovaný podľa Príručky na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2025 až 2027, číslo MF/008139/2024-411** a jednotlivých legislatívnych obmedzení (ďalej len „príručka“) vydaná v súlade s ust. § 14 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá obsahuje textovú a prílohovú časť. Rozpočet verejnej správy na roky 2025 - 2027 sa zostavuje za štátny rozpočet a rozpočty ostatných subjektov verejnej správy, ktoré sú Štatistickým úradom Slovenskej republiky zaradené do sektora verejnej správy. **Rozpočtované príjmy a výdavky na rok 2025 sú záväznými ukazovateľmi**, pričom na nasledujúce dva rozpočtové roky, t. j. na roky **2026 a 2027, sú orientačné** a budú sa upresňovať v ďalšom rozpočtovom roku.

Návrh zákona o štátnom rozpočte na rok 2025 – 2027 (Vládny návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2025 až 2027) bol schválený vládou 15. októbra 2024 a ďalej je predmetom legislatívneho procesu. Definitívna podoba zákona o štátnom rozpočte bola schválená 4.12.2024, v čase spracovania stanoviska, nie je publikovaná. Návrh zákona zverejnený na webovom sídle: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=9&ID=497>

Rozpočtový informačný systém eviduje a spracováva dáta pre verejnú správu. Subjekty verejnej správy sú povinné poskytovať do RISSAM.rozpočet údaje o schválenom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a rozpočtov na nasledujúce roky viacročného rozpočtu najneskôr do 20 kalendárnych dní odo dňa schválenia rozpočtu príslušným orgánom. Ak je rozpočet na nasledujúci rozpočtový rok schválený do 31. decembra bežného roka, mesto poskytuje údaje schváleného rozpočtu a schválený rozpočet na príslušný rozpočtový rok a rozpočty na nasledujúce roky viacročného rozpočtu najneskôr do 31. januára nasledujúceho rozpočtového roka, pričom počas rozpočtového provizória poskytujú v tomto rozsahu a termínoch údaje schváleného rozpočtu predchádzajúceho rozpočtového roka.

2.1. Metodická správnosť predloženého návrhu programového rozpočtu

Návrh rozpočtu mesta je v súlade s § 4 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, **obsahuje údaje o zámeroch a cieľoch mesta, ktoré bude realizovať z výdavkov rozpočtu. Rozpracovanie návrhu rozpočtu do programov, podprogramov a prvkov** značne zvyšuje informačnú hodnotu návrhu s možnosťou prezentovať ciele a monitorovať ich dosahovanie.

Pri zostavovaní programových štruktúr postupovali správcovia rozpočtových kapitol podľa Metodického pokynu Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 5238/2004-42 na usmernenie programového rozpočtovania v znení dodatku č. 1 a dodatku č. 2 (Finančný spravodajca č. 8/2009) a Manuálu k metodickému pokynu, týkajúceho sa formulovaniu zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov.

2.2. Východiská tvorby návrhu rozpočtu

Východiskom pre tvorbu návrhu rozpočtu bol predpokladaný návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2025 – 2027, Východiská daňovej prognózy MF SR – november 2024, schválené legislatívne zmeny dotknutých právnych noriem a prijatých konsolidačných opatrení, očakávaný vývoj hospodárenia mesta za rok 2024, skutočné hospodárenie mesta za roky 2022, 2023 a pripravované legislatívne zmeny zákonov a opatrenia vyplývajúce z bezpečnostnej a energetickej krízy. Na základe zhodnotenia reálneho naplnenia rozpočtu príjmov, mesto pristúpilo k zostaveniu výdavkovej časti rozpočtu.

3. TVORBA NÁVRHU ROZPOČTU, VECNÉ HEADISKO

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa zákona o rozpočtových pravidlách územnej v členení podľa § 9 ods. 1 citovaného zákona na:

- a) rozpočet na príslušný rozpočtový rok - rok 2025 (tabuľková časť, stĺpec č.9),
- b) rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku - rok 2026, (tabuľková časť, stĺpec č.10),
- c) rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet podľa písmena b) – rok 2027, (tabuľková časť, stĺpec č.11).

Viacročný rozpočet je zostavený v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet na príslušný rozpočtový rok. **Návrh rozpočtu mesta na príslušný rozpočtový rok je záväzný - rok 2025, rozpočty na nasledujúce dva rozpočtové roky majú orientačný charakter**, ich ukazovatele sa spresňujú v ďalších rozpočtových rokoch. Posudzovaný návrh rozpočtu má charakter strednodobého rozpočtu ako procesný, legislatívny a manažérsky nástroj finančnej a ekonomickej politiky mesta.

Návrh rozpočtu mesta na rok 2025 je spracovaný v súlade s § 10 ods. 3 až 7 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne členený na:

- a) **bežný rozpočet, t.j. bežné príjmy a bežné výdavky,**
- b) **kapitálový rozpočet, t.j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky,**
- c) **finančné operácie, t.j. finančné operácie – príjmová časť a výdavková časť.**

Návrh rozpočtu obsahuje predpokladaný objem podielu na daniach v správe štátu podľa zák. č. 564/2004 Z.z. v platnom znení (výnos dane z príjmov FO).

Návrh rozpočtu obsahuje príjmy a výdavky, v ktorých sú vyjadrené finančné vzťahy k právnickým osobám, fyzickým osobám - podnikateľom, podnikateľským subjektom pôsobiacim na území mesta. Návrh rozpočtu obsahuje príjmy vyplývajúce zo všeobecne záväzných nariadení mesta, výdavky vo vzťahu k štátnym aj neštátnym školským zariadeniam a výdavky vyplývajúce z uzatvorených zmluvných vzťahov. **Návrh programového rozpočtu neuvádza konkrétnu výšku rozpočtu pre konkrétnu školu, či školské zariadenie, iba sumárne hodnoty pre celé školstvo na území mesta.** Nezanedbateľný objem finančných prostriedkov predstavujú dotácie zo štátneho rozpočtu na prenesený výkon štátnej správy.

Návrh programového rozpočtu výdavkov predstavuje podrobne rozpracované zámery a ciele mesta, ktoré bude realizovať z výdavkov rozpočtu. Programové rozpočtovanie je systém založený na plánovaní úloh a aktivít územnej samosprávy v nadväznosti na jej priority

a alokovanie disponibilných zdrojov do programov, ktorých súčasťou sú aj položky výdavkov určené:

- **príspevkovej organizácii** (Program 2 Samosprávne činnosti MsÚ _ kapitálové výdavky programu, Program 3 Služby občanom),
- **na príspevok na mestskú autobusovú dopravu** (Program 8 Doprava a pozemné komunikácie),
- **rozpočtovým organizáciám - školy a školské zariadenia** (Program 12 Školstvo), (sumárny – čiastočne predpísaný rozpočet na jednotlivé školy a školské zariadenia, nepredpísaný na školy v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta),

ako právnickým osobám, zriaďovateľom ktorých je mesto a súčasne obsahuje finančné vzťahy k :

- **obchodným spoločnostiam** (Program 9 Životné prostredie, Kapitálové výdavky_ kapitálový transfer VPS, Program 11 Šport a kultúra) .

Návrh rozpočtu (tabuľková časť) obsahuje povinné údaje tak, ako to ukladá § 4 ods. 6 zák. č. 523/2004 Z.z. v platnom znení a ust. Čl. 9 ods. 1 Ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. – skutočné plnenie rozpočtu za roky 2021, 2022, schválený rozpočet a zmena na rok 2023, údaje o očakávanej skutočnosti v roku 2023, navrhovaný rozpočet na rok 2024, 2025, 2026.

Návrh rozpočtu v členení podľa ust. § 10 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z., doplnený o štatistické vyhodnotenia

Tab. č. 1 (v €)

Ukazovateľ	Schválený rozpočet 2024	%-ny podiel na cel. P/V	Očakávaná skutočnosť 2024	%-ny podiel na cel. P/V	Tempo rastu/-poklesu (c/a)	Rozpočet 2025	%-ny podiel na cel. P/V	Tempo rastu/-poklesu (f/c)	Rozpočet 2026	%-ny podiel na cel. P/V	Tempo rastu/-poklesu (i/c)	Rozpočet 2027	%-ny podiel na cel. P/V	Tempo rastu/-poklesu (l/c)
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n
Bežný rozpočet														
Bežné príjmy	18 496 609	92,17%	19 670 521	87,84%	106,35%	19 408 657	97,14%	98,67%	20 107 633	98,98%	102,22%	20 492 205	99,32%	104,18%
Bežné výdavky	18 174 750	90,56%	19 669 995	88,18%	108,23%	19 173 308	95,96%	97,47%	19 125 401	94,15%	97,23%	19 053 121	92,35%	96,86%
Výsledok hospodárenia	321 859		526		0,16%	235 349		44732,87%	982 232		186693,18%	1 439 084		273527,19%
Kapitálový rozpočet														
Kapitálové príjmy	27 563	0,14%	708 265	3,16%	2569,62%	51 002	0,26%	7,20%	25 500	0,13%	3,60%	20 500	0,10%	2,89%
Kapitálové výdavky	1 325 674	6,61%	2 113 711	9,48%	159,44%	299 222	1,50%	14,16%	657 503	3,24%	31,11%	1 048 355	5,08%	49,60%
Výsledok hospodárenia - schodok	-1 298 111		-1 405 446		108,27%	-248 220		17,66%	-632 003		44,97%	-1 027 855		73,13%
Finančné operácie														
Finančné operácie - príjmová časť	1 544 748	7,70%	2 014 773	9,00%	130,43%	520 783	2,61%	25,85%	180 782	0,89%	8,97%	119 782	0,58%	5,95%
Finančné operácie - výdavková časť	568 496	2,83%	522 298	2,34%	91,87%	507 912	2,54%	97,25%	531 011	2,61%	101,67%	531 011	2,57%	101,67%
Výsledok hospodárenia	976 252		1 492 475		152,88%	12 871		0,86%	-350 229		-23,47%	-411 229		-27,55%
Prijmy celkom	20 068 920		22 393 559		111,58%	19 980 442		89,22%	20 313 915		90,71%	20 632 487		92,14%
Výdavky celkom	20 068 920		22 306 004		111,15%	19 980 442		89,57%	20 313 915		91,07%	20 632 487		92,50%
Výsledok hospodárenia celkom	0		87 555			0			0			0		

Návrh rozpočtu je zostavený ako vyrovnaný, po schválení MsZ bude záväzný pre rok 2025. Návrh rozpočtu na rok 2025 obsahuje **celkové príjmy** vo výške **19.980.442€**, **očakávaná skutočnosť r. 2024 22.393.559€**, čo predstavuje pokles o 2.413.117€, (r. 2024/2023_pokles o 1.864.633€ t.j. 7,68%) a v rovnakej výške i celkové výdavky.

Možno sa domnievať, že ide o **základný (východzí, konzervatívny, prvotný – určený na kvalifikovanú časť rozpočtového roka a na riadne zabezpečenie činnosti, zrealnenie výšky a včasnosti garantovaných platieb zo štátneho rozpočtu, príjmov od daňovníkov, poplatníkov, nájomníkov a pod.)** výpočet príjmov, kde predpokladané vybrané položky obsahujú nepatrné rezervy, ktorými čiastočne (nie plnohodnotne) možno reagovať na dopady konsolidácie štátneho rozpočtu, zvyšovania mzdových výdavkov rozpočtu a znížených príjmov samosprávy z podielových daní, zmeny financovania predprimárneho vzdelávania).

Na tomto mieste si dovoľujeme predložiť zopár myšlienok z dokumentu „Analýza Rozpočtu verejnej správy na roky 2024 – 2026“. *Rozpočet verejnej správy nemá ambíciu výraznejšie znížiť jeden z historicky najvyšších deficitov verejných financií na Slovensku. Vláda deklaruje cieľ deficitu, no jeho dosiahnutie je postavené na dodatočnom prijatí nešpecifikovaných opatrení. Tvorba bezpečnej rezervy na prípadné zhoršenie ekonomického rastu sa odkladá na roky za horizontom predloženého rozpočtu. Verejné financie tak zostávajú vo veľmi zraniteľnej pozícii.*

Z toho **bežný rozpočet** je zostavený ako **prebytkový** vo výške **235.349€ (r.2024 321.859€**, r. 2024 očakávaná skutočnosť 526€, r. 2023 1.667.936€, r. 2022 799.119€ , r.2021 1.327.959€, r.2020 1.258.752€) **kapitálový rozpočet so schodkom** vo výške **248.220€ (r.2024 1.298.111€**, r.2024 očakávaná skutočnosť **-1.405.446€** (r.2023 1.572.545€, r.2022 predpokl. 3.406.641€, r.2021 1.817.225€, r.2020 514.877€), a **finančné operácie s prebytkom** vo výške **12.871€** (r. 2024 976.252€, r.2024 očakávaná skutočnosť 1.492.475€ (r. 2023 1.094.554€, r. 2022 2.886.522€, r. 2021 2.374.432€, r. 2020 956.347€) .

Navrhovaný rozpočet príjmov

Tab. č. 2 (v €)

Rozpočet príjmov	skutočné plnenie r.2020	skutočné plnenie r.2021	skutočné plnenie r.2022	skutočné plnenie r.2023	predpokl. skutočnosť roka 2024	rozdiel r.2024 -2023	Návrh na rok 2025
vlastné - výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	7 061 541	7 420 286	8 292 110	8 942 301	8 725 000	-1 930 200	6 794 800
vlastné - daňové, nedaňové príjmy,	1 668 999	1 838 119	3 034 098	3 445 066	3 815 605	-124 655	3 690 950
Vlastné príjmy spolu	8 730 540	9 258 405	11 326 208	12 387 367	12 540 605	-2 054 855	10 485 750
granty a transféry	5 759 462	6 575 162	6 201 692	7 856 320	7 129 916	1 792 991	8 922 907
Kapitálové príjmy	2 521 132	626 752	3 847 371	2 151 877	708 265	-657 263	51 002
Finančné operácie - príjmové	1 365 198	2 803 635	2 549 093	1 862 628	2 014 773	-1 493 990	520 783
Príjmy spolu	18 376 332	19 263 954	23 924 364	24 258 192	22 393 559	-2 413 117	19 980 442

Výnos dane z príjmov poukazovaný zo štátneho rozpočtu, **predstavuje každoročne najväčšiu a najvýznamnejšiu zložku (časť) návrhu bežného rozpočtu** vlastných daňových príjmov. Pre rok 2025 predstavuje najpodstatnejšiu časť, t.j. 34,00% (r. 2024 38,96% z predpokl. celkových bežných príjmov (r. 2023 51,63%, r. 2022 49,50%, r.2021 46,86%, r.2020 48,73%).

Objem výnosu dane z príjmov v roku 2025 je rozpočtovaný vo výrazne zníženej výške predpokladaného roka 2024, v čase spracovania rozpočtu už je schválený zákon o štátnom rozpočte na rok 2025, ten je postavený na dodatočnom prijatí nešpecifikovaných opatrení, kde je náročné identifikovať zmeny legislatívy, napr. v akej %nej výške a s akými dodatočnými kompenzáciami – zmena financovania predprimárneho vzdelávania, kompenzácie pre samosprávy, ktoré budú realizovať MBÚ, prostredníctvom Nariadenia vlády č. 330/2018 Z. z., upravujúceho sadzby poplatkov za uloženie odpadov a prerozdelenie príjmov z týchto poplatkov, inflácia, ktorá zasahuje do zazmluvnených investícií, keďže dodávatelia začínajú uplatňovať inflačné doložky, nenaplnením prognózovaného výnosu z podielovej dane na rok 2024, opatrenia na konsolidáciu verejných financií a ďalšie vládne opatrenia: 800-eurové odmeny, príspevky na športovú činnosť dieťaťa.

Predpokladaná výška **príjmov z výnosu dane z príjmov v roku 2025 oproti predpokladanej skutočnosti roka 2024 je nižšia o 1.930.200€** (r. 2024/2023 nižší o 217.301€, r.2023 vyšší o 376.177€, r.2022/2021 nárast 503.537€, 2021/2020 nárast 358.745€, 2020/2019 pokles 16.935€, r.2019/2018 nárast o 699.463€, r. 2018/2017 4vyšší o 611.559€, r. 2017/2016 vyšší o 404.997€). **Návrh rozpočtu na roky 2025, 2026, 2027 uvažuje s poklesom v nasledujúcom roku 2025 a minimálnym rastom výnosu v rozmedzí od 1,57% až do +1,67%-neho bodu.**

V oblasti vlastných **daňových a nedaňových príjmov**, príjmov z vlastníctva, pokút, penále, navrhovateľ predpokladá nárast, pokles, stagnáciu vybraných daňových aj nedaňových príjmov oproti predpokladanej skutočnosti roka 2024.

Je na mieste upozorniť, že v hodnotenom období poklesla časť nedoplatkov vybraných daňových príjmov po lehote splatnosti (cestou osobitného príjemcu a dohody o zrážkach zo mzdy pri zamestnancoch). Naďalej je na mieste bdelosť a ostrážitosť, u vybraných typov dlžníkov je potrebné urýchlene prijať nové opatrenia (v rámci legislatívnych možností) a reagovať na nové nedoplatky, staršie nedoplatky pravidelne komunikovať a vykonávať úkony smerujúce k úhrade pohľadávok.

Nasledujúca tabuľka zobrazuje stav k 31.12. príslušného roka

Tab. č. 3 (v €)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 k 30.06.2024
Pohľadávky z daňových príjmov	212.913,29	241.669,23	233.376,79	231.452,93	288.219,40	260.015,39	189.090,00
- z toho daň z nehnuteľností	210.329,16	238.897,90	230.223,00	228.584,75	285.509,52	257.272,70	184.794
Pohľadávky z nedaňových príjmov	188.994,50	251.737,40	251.908,84	521.511,94 (z toho Euroštukonz 260.642,79€)	589.137,16 (z toho Euroštukonz 260.642,79€)	244.225,15€	712.111
- z toho komunálny odpad	146.578,18	153.268,13	169.805,26	184.138,92	196.835,41	221.132,70	334.957

Poznámka: pri poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad došlo medziročne k nárastu pohľadávok o 24.297,29 € (*skupina sociálne slabších občanov vytvára nové pohľadávky a vzhľadom na navýšenie poplatku v r. 2025 je predpoklad opätovného nárastu pohľadávok*).

Návrh rozpočtu mesta v tejto časti vychádza z platných všeobecne záväzných nariadení. Vplyvom navrhovaných zmien, zverejnených sadzieb vyplývajúcich z VZN č. 41 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území mesta Stará Ľubovňa a spracovaného návrhu rozpočtu, spracovateľ oproti predpokladanej skutočnosti roka 2024

- **predpokladá pokles :**
príjmy z prenajatých pozemkov,
príjmov z administratívnych poplatkov,
poplatkov za opatrovateľskú službu,

- **predpokladá stagnáciu :**
dane z nehnuteľnosti – z pozemkov a zo stavieb,
dane z bytov a nebytových priestorov,
dane za užívanie verejného priestranstva (MsP),
dane za užívanie verejného priestranstva (LJ),
dane za užívanie verejného priestranstva - ostatné,

- **predpokladá nárast :**
daň za psa,
daň za nevýherné hracie prístroje,
daň za ubytovanie,
poplatok za odvoz a likvidáciu odpadov,
nedaňových príjmov: príjmy z prenajatých budov, priestorov a objektov,
poplatkov za platené parkovanie,
poplatky za sociálne služby,
poplatkov za stravné lístky od zamestnancov,
úroky z terminovaných vkladov.

Bežný rozpočet sa povinne zostavuje ako vyrovnaný, resp. prebytkový. **V posudzovanom návrhu rozpočtu mesta prevažne ide o príjmové a výdavkové transakcie, ktoré sa každoročne (pravidelne) opakujú.** Financovanie preneseného výkonu štátnej správy (matrika, register obyvateľstva, ŠFRB, stavebný poriadok, školstvo, ...) bude naďalej prostredníctvom transferov zo štátneho rozpočtu, z toho **predpokladaný objem transferu pre školstvo** (*transfer na školstvo, transfer na ZŠ, dotácia na mestský školský úrad, dotáciu na dopravu, dieťa v hmotnej núdzi, školstvo a špeciálna ZŠ, na činnosť CVČ, príjmy škôl a školských zariadení*) **predstavuje r.2024 89,45%** (r. 2023 80,32% (r. 2022 80,96%, r. 2021 80,32%, r. 2020 82,36%) z celkových transferov a r. 2024 26,75% (r.2023 r. 28,63%, r.2022 26,75%, r. 2021 26,50%, r. 2020 28,63%). Medziročný nárast transferov v rámci verejnej správy v položke transfer na školstvo predstavuje výšku 2025/2024 1.833.950€, 2023/2022 877.093€ 2021/2020 156.769€, 2020/2019 227.639€, r. 2019/2018 629.986€.

Poskytovanie príspevku na výchovu a vzdelávanie pre MŠ v súlade s aktuálne účinným znením zákona č. 597/2003 Z. z. bude od 1. januára 2025 zrušené.

Od 1. januára 2025 bude v súlade s novelou zákona poskytovaný nový druh príspevku - príspevok na súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu materskej školy podľa § 4ag. Príspevok

je určený na financovanie školy v prírode, výletov, exkurzií, saunovania, športového výcviku a ďalších aktivít v súlade so školským vzdelávacím programom pre dieťa, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné alebo dieťa, ktoré je členom domácnosti, ktorej členovi sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.

Stravovanie detí MŠ bude financované naďalej z výnosu dane z príjmov fyzických osôb (DPFO) na základe koeficientu určeného na potenciálneho stravníka MŠ uvedeného v prílohe č. 3 novely NV č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve.

V zmysle rozpisu **Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR rozpísalo koncom mesiaca november 2024 normatívne príspevky MŠ a ŠMŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a RÚŠS pre zriaďovateľa Mesto Stará Ľubovňa vo výške 2.013.967€** (čo je vyššie o 272.743€ ako zverejnený návrh rozpočtu), čo bude navrhovateľ rozpočtu pravdepodobne upravovať rozpočtovým opatrením.

Po oboznámení sa s návrhom rozpočtu **je možné konštatovať, že posudzovaný návrh je zostavený v požadovanej štruktúre, vychádza z reálnych prepočtov podľa platných právnych noriem, z prepočtov podľa platných všeobecne záväzných nariadení v navrhovaných hodnotách položiek, podpoložiek ako základný (východzí, konzervatívny) finančný rozpočet mesta. Navrhovateľ rozpočtuje výdavky súvisiace s prevádzkou Zariadenia sociálnych služieb, Mestskej plavárne, pričom zariadenie sociálnych služieb (vzhľadom na charakter a rozsah poskytovaných služieb) je výrazne finančne „stratové“ zariadenie, s nutnosťou reálneho dofinancovania.** Negatívne možno hodnotiť, že spracovatelia návrhu rozpočtu pri spracovávaní, prepočtoch potenciálnych príjmov neuvažovali o náraste ceny vstupného mestskej plavárne, poplatku za prenájom športovej haly. Rizikovými sa javia aj príjmy, príspevky združených obcí v Programe 7: Spoločný obecný úrad pre územné rozhodnutie a stavebný poriadok, vzhľadom na pripravovaný paralelný projekt kreovania „Centra zdieľaných služieb“.

Pri navrhovanej konštrukcii návrhu rozpočtu je možné predpokladať naplnenie príjmovej časti rozpočtu avšak s opatrnosťou hospodára (pri náznakoch zmeny v dôsledku bezpečnostnej a energetickej krízy resp. inflácie, nedostatku disponibilných ľudských zdrojov, ďalších ekonomických a hospodárskych opatrení, napr. nárast minimálnej mzdy, jednorazové odmeny zamestnancov vo verejnej službe, príp. nárast miezd pedagogických a nepedagogických zamestnancov a pod. je potrebné byť opatrný a reagovať zmenou rozpočtu). Z dlhodobého hľadiska je potrebné identifikovať príležitosti aj v príjmovej časti rozpočtu a realizovať ich v praxi.

Aktívnymi krátkodobými opatreniami sa snaží navrhovateľ hľadať úspory vo výdavkoch. Opakovane upozorňujeme, že na účely prijímania, schvaľovania, plnenia a hodnotenia programov v jednotlivých rokoch je potrebné aplikovať vykonostné merateľné ukazovatele, vyjadrené nominálnymi hodnotami - číslami cieľovej hodnoty, t.z. aplikovať nielen finančné ukazovatele, ale aj hodnotové, merateľné ukazovatele.

Navrhovaný rozpočet výdavkov

Navrhovaný rozpočet bežných výdavkov je zostavený tak, aby zabezpečil financovanie výdavkov na výkon samosprávnych činností mesta podľa osobitných predpisov, činnosť rozpočtových organizácií a príspevkovej organizácie, výdavky na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy podľa osobitných predpisov, výdavky spojené so správou, údržbou a zhodnotením majetku mesta a majetku iných osôb, ktoré mesto užíva na plnenie úloh podľa osobitných predpisov, záväzky vzniknuté zo spolupráce s inými obcami a organizáciami, úroky z prijatých úverov, pôžičiek a návratných zdrojov financovania.

V návrhu rozpočtu **spracovateľ** vyčlenil **finančné prostriedky aj na poskytnutie dotácií**, ktoré mesto **môže poskytnúť**, v súlade s § 7 zákona č. 583/2004 Z.z. o o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Spracovateľ vychádzal z požiadaviek jednotlivých odborných útvarov mesta, z požiadaviek príspevkovej organizácie, štatutárov školských zariadení, súkromných a cirkevných škôl. **Návrh rozpočtu neobsahuje bežné či kapitálové výdavky pre konkrétne školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti, výdavky uvádza iba všeobecne (ako druh výdavku) v Programe 12: Školstvo.**

V posudzovanom návrhu neboli zahrnuté návrhy obyvateľov, pripomienky poslancov mestského zastupiteľstva. Návrhy a pripomienky poslancov môžu byť akceptované rokovaním mestského zastupiteľstva, prípadne budú zapracované v rozvojom program mesta a zapracované v rámci prípadných zmien rozpočtu v priebehu roka 2025. Mestské zastupiteľstvo v priebehu rozpočtového roka bude schvaľovať (za predpokladu úspešnosti predloženej žiadosti o NFP, príp. pozitívneho vývoja finančnej situácie mesta), výdavky ktoré predkladateľ zapracuje do návrhu zmeny programového rozpočtu mesta.

Návrh rozpočtu je vecne a podrobne vymedzený v návrhu 13 – tich programov, podprogramov a prvkov. **Návrh rozpočtu celkových výdavkov r. 2025 je nižší o 2.325.562€** (r. 2024/2023 1.231.019€, 2023/2022 199.268€, 2022/2021 5.958.967€), **spracovateľ predpokladá pokles celkových výdavkov o 14,03%** (podobne to navrhovateľ predpokladal aj v tomto rozpočtovom roku a predchádzajúcich rokoch, podľa skutočného plnenia však napokon vyššie celkové bežné výdavky r. 2024 o 11,15%).

Navrhovateľ predpokladá vynaložiť **vyššie výdavky** v rámci programov: Program 1 Činnosť MsZ, MsR, a komisií MsZ, Program 2 Samosprávne činnosti MsÚ, Program 5 Bezpečnosť, Program 7 Spoločný obecný úrad pre územné rozhodnutie a stavebný poriadok, Program 8 Doprava a pozemné komunikácie, Program 9 Životné prostredie, Program 10 Rozvoj bývania,

Navrhovateľ predpokladá vynaložiť **rovnaké výdavky** v Programe 6 Menšie obecné služby a podpora regionálnej a miestnej zamestnanosti,

Navrhovateľ predpokladá vynaložiť **nižšie výdavky**: Program 3 Služby občanom, Program 4 Interné služby, Program 11 Šport a kultúra, Program 12 Školstvo, Program 13 Sociálne služby.

Navrhovaná výška výdavkov bežného rozpočtu je o 235.349€ (r. 2024 321.859€) nižšia ako sú predpokladané bežné príjmy rozpočtu, čím spracovateľ predpokladá vytvoriť **zdravý základ pre finančné zdroje na krytie kapitálových výdavkov** v súlade s ust. § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších zmien a doplnkov. **Návrh kapitálového rozpočtu predpokladá schodok vo výške 248.220€** (r. 2024 1.298.111€, r. 2023 1.572.545€, r.2022 3.406.641€, r.2021 1.817.225€ €, r.2020 2.090.001€). Spracovateľ predpokladá čiastočné príjmy z predaja budov, čiastočné príjmy z predaja pozemkov, vybrané navrhované položky navrhuje v podstatne nižšej finančnej úrovni ako boli plnené v predchádzajúcich rokoch. **Na financovanie kapitálových výdavkov mesto predpokladá zhromaždiť disponibilné finančné zdroje najmä z prebytku v bežnej časti rozpočtu a prostriedkov akumulovaných na peňažných fondoch.** Ďalšie prípadné kapitálové príjmy budú zapojené do rozpočtu mesta na základe schváleného avíza o výške pridelených nenávratných finančných prostriedkov alebo na základe uznesenia o zmene rozpočtu mesta, o.i. aj v súlade s príslušnými uzneseniami o zmene pohybu majetku mesta, napr. v súlade výsledkami verejno – obchodnej súťaže na predaj nehnuteľností, predaj majetku a prenájom.

Návrh kapitálového rozpočtu vo výdavkovej časti **odráža iba jednoročné vízie spracovateľa, všeobecne definuje objem finančných prostriedkov, ktoré bude schvaľovať osobitným schvaľovacím procesom**, prostredníctvom schvaľovania jednotlivých investičných aktivít, napr. dokumentu Rozvojový program mesta na rok 2025. Rozpočet kapitálových výdavkov zároveň **obsahuje finančné krytie _ dobeh investičných aktivít, ktoré boli osobitne schválené v roku 2024 alebo z r. 2023 finančne nekryté**. Na základe uvedeného je možné predpokladať, že **strategické rozhodnutia o výške a zložení kapitálových príjmov a kapitálových výdavkov budú priebežne schvaľované (ad hoc) v priebehu rozpočtovaného roka 2025 uznesením mestského zastupiteľstva**.

Súčasťou návrhu rozpočtu mesta sú aj **výdavky z transakcií s finančnými aktívami a pasívami (výdavkové finančné operácie), ktoré budú použité na úhradu splátok istiny z úverov, pôžičiek**. Najpočetnejšia štruktúra finančných operácií (výdavkové operácie) je vo vzťahu k splátkam úverov zo ŠFRB, úhradám splátkového a kapitálového úveru. **Navrhovaná štruktúra a výška splátok v tejto časti rozpočtu zodpovedá podmienkam dohodnutých v zmluvných vzťahov**. V rozpočtovom roku 2025 bude navrhovateľ splácať úver z Environmentálneho fondu určený na rekonštrukciu verejného osvetlenia.

Opakovane je na mieste zdôrazniť zvýšený monitoring včasnosti úhrady splátok úverov od nájomníkov bytov zo ŠFRB, prípadne včasnosť prijímania opatrení zameraných na zníženie úhrady nedoplatkov, ktoré spracovateľ zhromažďuje prostredníctvom správcovskej spoločnosti SLOBYTERM, spol s.r.o.. Prípadný časový nesúlad úhrady záväzkov vyplývajúcich z týchto úverov z nájomného, neodvážanie nájomného v stanovenej výške a čase, môže negatívne ovplyvniť vyrovnanosť bežného rozpočtu a celkového hospodárenia mesta v nasledujúcich rokoch.

Na základe predloženého návrhu Programového rozpočtu Mesta Stará Ľubovňa na roky 2025, 2026, 2027 je možné konštatovať, že Mesto Stará Ľubovňa v roku **2025 navrhuje celkový rozpočet príjmov nižší o 2.413.117€ (r. 2024 2.217.428€) a celkový rozpočet výdavkov nižší o 3.120.486€ (r. 2024 2.169.069€)** oproti predpoklad rozpočtu roka 2024.

Podľa § 15 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody finančných prostriedkov peňažných fondov a realizujú sa ich návratné zdroje financovania. **V posudzovanom návrhu rozpočtu mesta má zostatok rezervného fondu stagnujúci vývoj, zostatok fondu rozvoja jemne narastajúci trend**.

Podľa § 4 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy rozpočet mesta musí obsahovať aj zámery a ciele, tzv. programový rozpočet. **Návrh programového rozpočtu je alokovaný do 13-tich programov. Každý program má stanovený zámer programu a aktivity, zodpovednosť; podprogram má stanovený cieľ, ukazovateľ a hodnotu plnenia. V jednotlivých programoch a finančnom vyjadrení je premietnutá celá činnosť mesta vrátane zabezpečenia predpokladaných rozvojových programov mesta. V číselnom vyjadrení predstavuje predpokladané použitie finančných prostriedkov v rámci navrhovaných položiek výdavkov. Cieľ, ukazovateľ a hodnota plnenia sú vecne a hodnotovo zadané, vyhodnoteniu úspešnosti plnenia ukazovateľa sa pozornosť nevenuje. Aktivity samosprávy by mali byť systematicky vyhodnocované aj následne a to nielen z pohľadu súladu so zákonom (súlad výdavkov, identifikácia, obstaranie, realizácia, úhrada), ale najmä z hľadiska výsledkov a výstupov (merateľných ukazovateľov, cieľov). Oproti súčasnosti je potrebné aplikovať oveľa viac analytický („vyššia hodnota za peniaze“) a menej právnický a účtovný pohľad.**

Návrh programového rozpočtu zároveň posilňuje zodpovednosť za rozvrhovanie a nakladanie s verejnými zdrojmi, a tým podporuje aj manažovanie rozpočtových výdavkov. Jeho prednosťou je skvalitňovanie informácií potrebných pre rozhodovanie o výdavkoch. Umožňuje identifikovať účel používania verejných zdrojov pri napĺňaní navrhovaných cieľov a zámerov.

Návrh rozpočtu na obdobie rokov 2025 – 2027 neobsahuje návrh výsledkov hospodárenia obchodných spoločností ani návrh záväzných výkonnostných (merateľných) ukazovateľov navrhovateľa, ale aj príspevkovej spoločnosti. V súlade s princípom hospodárnosti, účelnosti, účelovosti, transparentnosti a z dôvodu, že mesto má zachovávať majetok v nezmenenej výške, je vhodné uvádzať návrh plánov - výsledkov hospodárenia obchodných spoločností, už aj preto, že o strategických obchodných otázkach spoločností rozhoduje mesto prostredníctvom valného zhromaždenia.

Predkladateľ návrhu rozpočtu neuvažuje o výdavkoch vyplývajúcich z prehratých súdnych konaní. (Prehraté súdne konania a poplatky súvisiace s úhradou trov konania ovplyvňujú výsledok hospodárenia, ale aj cash flow). Na úhradu súdnych sporov mesto nemôže použiť návratné finančné prostriedky a ani kapitálový príjem z predaja majetku mesta, nakoľko kapitálový príjem môžeme použiť len na krytie kapitálových výdavkov.

V priebehu rozpočtového roka je potrebné zvažovať ďalšie úverové zaťaženie mesta pred prijatím nových úverov a zároveň dodržať proces posúdenia podľa § 17 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

ZÁVER

Princíp rozpočtového hospodárenia znamená, že **mesto je povinné hospodáriť v súlade so schváleným rozpočtom, ktorý sa zostavuje ako vyrovnaný alebo prebytkový.** V priebehu rozpočtového roka musí sledovať vývoj svojho hospodárenia a v prípade potreby prijímať potrebné opatrenia, príp. reagovať na zníženie plnenia rozpočtu v oblasti príjmov viazaním rozpočtových výdavkov a pod.

Vyvesením návrhu rozpočtu mesta na úradnej tabuli mesta, dňa 20.11.2024, bola **splnená povinnosť** uložená podľa § 9 ods.2 zákona č. 369/1990 Zb.o obecnom zriadení (pred schválením zverejnený najmenej 15 dní spôsobom v mieste obvyklým).

Návrh rozpočtu mesta (tabuľková časť) **obsahuje povinné údaje tak, ako to ukladá § 4 ods. 6 zák. č. 523/2004 Z.z. v platnom znení** a ust. Čl. 9 ods. 1 Ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. – . – skutočné plnenie rozpočtu za roky 2022, 2023, schválený rozpočet a zmena na rok 2024, údaje o očakávanej skutočnosti v roku 2024, navrhovaný rozpočet na rok 2025, 2026, 2027.

Návrh rozpočtu mesta **je v súlade s § 4 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách** územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, obsahuje údaje o zámeroch a cieľoch spracovateľa, ktoré bude realizovať z výdavkov rozpočtu mesta. Rozpracovanie návrhu rozpočtu do programov, podprogramov a prvkov značne zvyšuje informačnú hodnotu návrhu s možnosťou prezentovať ciele a monitorovať ich dosahovanie. **Návrh programového rozpočtu je alokovaný do 13 programov. V číselnom vyjadrení predstavuje**

predpokladané použitie finančných prostriedkov. V jednotlivých programoch je premietnutá celá činnosť mesta vrátane zabezpečenia predpokladaných programov mesta.

Viacročný rozpočet je zostavený v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet mesta na príslušný rozpočtový rok. **Rozpočet mesta na príslušný rozpočtový rok je záväzný (rok 2025), rozpočty na nasledujúce dva rozpočtové roky (2026, 2027) majú orientačný charakter,** ich ukazovatele sa spresňujú v ďalších rozpočtových rokoch. **Posudzovaný návrh rozpočtu má charakter strednodobého rozpočtu ako procesný, legislatívny a manažérsky nástroj finančnej a ekonomickej politiky mesta.**

Programové rozpočtovanie je systém založený na plánovaní úloh a aktivít územnej samosprávy v nadväznosti na priority a alokovanie disponibilných zdrojov do programov, ktorých súčasťou sú aj položky výdavkov určené :

- **príspevkovej organizácii (Program 2 Samosprávne činnosti MsÚ_kapitálové výdavky programu, Program 3 Služby občanom),**
- **príspevok na mestskú autobusovú dopravu (Program 8 Doprava a pozemné komunikácie),**
- **rozpočtovým organizáciám - školy a školské zariadenia (Program 12 Školstvo - sumárny – nepredpísaný rozpočet na jednotlivé školy a školské zariadenia),**

ako právnickým osobám, zriaďovateľom ktorých je mesto a súčasne obsahuje finančné vzťahy k :

- **obchodným spoločnostiam (Program 9 Životné prostredie, Kapitálové výdavky_kapitálový transfer VPS, Program 11 Šport a kultúra).**

Návrh rozpočtu je zostavený ako vyrovnaný, po schválení mestským zastupiteľstvom bude záväzný pre rok 2025. Návrh rozpočtu na rok 2025 obsahuje celkové príjmy vo výške 19.980.442€, očakávaná skutočnosť r. 2024 22.393.559€, čo predstavuje pokles o 2.413.117€, (r. 2024/2023_pokles o 1.864.633€ t.j. 7,68%) a v rovnakej výške i celkové výdavky.

Bežný rozpočet je zostavený ako prebytkový vo výške 235.349€, kapitálový rozpočet so schodkom vo výške 248.220€, finančné operácie s prebytkom vo výške 12.871€.

Návrh rozpočtu mesta v tejto časti vychádza z platných všeobecne záväzných nariadení. Vplyvom navrhovaných zmien, zverejnených sadzieb vyplývajúcich z VZN č. 41 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území mesta Stará Ľubovňa a spracovaného návrhu rozpočtu, spracovateľ **predpokladá pokles:** príjmy z prenajatých pozemkov, príjmov z administratívnych poplatkov, poplatkov za opatrovateľskú službu, **predpokladá stagnáciu:** dane z nehnuteľnosti – z pozemkov a zo stavieb, dane z bytov a nebytových priestorov, dane za užívanie verejného priestranstva (MsP), dane za užívanie verejného priestranstva (LJ), dane za užívanie verejného priestranstva - ostatné, **predpokladá nárast:** daň za psa, daň za nevýherné hracie prístroje, daň za ubytovanie, poplatok za odvoz a likvidáciu odpadov, nedaňových príjmov: príjmy z prenajatých budov, priestorov a objektov, poplatkov za platené parkovanie, poplatky za sociálne služby, poplatkov za stravné lístky od zamestnancov, úroky z terminovaných vkladov, poplatky - platené parkovanie nepredpokladá navýšiť.

Po oboznámení sa s návrhom rozpočtu je možné konštatovať, že posudzovaný návrh je zostavený v požadovanej štruktúre, vychádza z reálnych prepočtov podľa platných právnych noriem, z prepočtov podľa platných všeobecne záväzných nariadení, v navrhovaných hodnotách položiek, podpoložiek ho možno považovať za základný východiskový, konzervatívny, prvotný – určený na kvalifikovanú časť rozpočtového roka a na riadne zabezpečenie činnosti, zrealizovanie výšky a včasnosti garantovaných platieb zo štátneho rozpočtu, príjmov od daňovníkov,

poplatníkov, nájomníkov a pod.) finančný rozpočet mesta, výpočet príjmov, kde predpokladané vybrané položky obsahujú nepatrné rezervy, ktorými čiastočne (nie plnohodnotne) možno reagovať na dopady konsolidácie štátneho rozpočtu, zvyšovania mzdových výdavkov rozpočtu a znížených príjmov samosprávy z podielových daní, zmeny financovania predprimárneho vzdelávania).

Navrhovateľ rozpočtuje výdavky súvisiace s prevádzkou Zariadenia sociálnych služieb, Mestskej plavárne, pričom zariadenie sociálnych služieb (vzhľadom na charakter a rozsah poskytovaných služieb) je výrazne finančne „stratové“ zariadenie, s nutnosťou reálneho dofinancovania. Odporúčame aktívne hľadať možnosti ozdravenia ako súhrnu opatrení, ktoré majú zlepšiť nepriaznivý ekonomický stav objektu a poskytovaných služieb zariadenia sociálnych služieb.

Negatívne možno hodnotiť, že spracovatelia návrhu rozpočtu neuvažovali o náraste ceny, poplatkov zo vstupného mestskej plavárne, športovej haly, futbalového štadióna.

Pri tejto konštrukcii návrhu rozpočtu je možné predpokladať naplnenie príjmovej časti rozpočtu avšak s opatrnosťou hospodára (pri náznakoch zmeny v dôsledku bezpečnostnej, energetickej krízy či inflácie, nedostatku disponibilných ľudských zdrojov, ďalších ekonomických a hospodárskych opatrení, napr. nárast minimálnej mzdy, nárast miezd pedagogických a nepedagogických zamestnancov a pod.) je potrebné byť opatrný a aktívne reagovať zmenou rozpočtu.

V návrhu rozpočtu **spracovateľ vyčlenil finančné prostriedky aj na poskytnutie dotácií,** ktoré mesto môže poskytnúť, v súlade s § 7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Spracovateľ vychádzal z požiadaviek jednotlivých odborných útvarov výkonných zložiek mesta, z požiadaviek príspevkovej organizácie, zriaďovateľov školských zariadení, súkromných a cirkevných škôl. **Návrh rozpočtu neobsahuje bežné či kapitálové výdavky pre konkrétnu školu, školské zariadenie, tieto výdavky uvádza iba všeobecne v Programe 12: Školstvo. V posudzovanom návrhu neboli zahrnuté návrhy, pripomienky poslancov MsZ.** Návrhy a pripomienky poslancov môžu byť akceptované na rokovaní MsZ, prípadne budú zapracované v rozvojom program mesta a zapracované v rámci prípadných zmien rozpočtu v priebehu roka 2024/2025.

Návrh kapitálového rozpočtu vo výdavkovej časti **odráža jednoročné vízie spracovateľa (absentujú viacročné vízie), všeobecne definuje objem finančných prostriedkov, ktoré bude schvaľovať osobitným schvaľovacím procesom,** prostredníctvom schvaľovania jednotlivých investičných aktivít, napr. dokumentu Rozvojový program mesta na rok 2024. Rozpočet kapitálových výdavkov zároveň **obsahuje finančné krytie _ dobeh investičných aktivít, ktoré boli osobitne schválené v roku 2024 alebo z r. 2023 finančne nekryté.** Na základe uvedeného je možné predpokladať, že **strategické rozhodnutia o výške a zložení kapitálových príjmov a kapitálových výdavkov budú priebežne schvaľované (ad hoc) v priebehu rozpočtovaného roka uznesením MsZ.**

Upozorňujem, že všetky prijímané uznesenia je potrebné podrobiť aj analýze finančnej a ekonomickej udržateľnosti z hľadiska možností rozpočtu.

Návrh rozpočtu na obdobie rokov 2025 – 2027 neobsahuje návrh výsledkov hospodárenia obchodných spoločností ani návrh záväzných výkonnostných (merateľných) ukazovateľov pre príspevkovú spoločnosť. V súlade s princípom transparentnosti a z dôvodu, že mesto má zachovávať majetok v nezmenenej výške, je vhodné uvádzať návrh plánov výsledkov

hospodárenia obchodných spoločností, už aj preto, že o dôležitých otázkach spoločností rozhoduje mesto prostredníctvom valného zhromaždenia.

Návrh programového rozpočtu posilňuje zodpovednosť za nakladanie s verejnými zdrojmi, a tým podporuje aj manažovanie rozpočtových výdavkov. Jeho prednosťou je skvalitňovanie informácií potrebných pre rozhodovanie o výdavkoch. Umožňuje identifikovať zmysel používania verejných zdrojov pri napĺňaní navrhovaných cieľov a zámerov.

Cieľ, ukazovateľ a hodnotu plnenia navrhovateľ vecne a hodnotovo definuje v rámci programov, podprogramov, vyhodnoteniu úspešnosti plnenia ukazovateľa sa však už pozornosť nevenuje. „Koncept výpočtu hodnoty za peniaze“ je tak iba formálne naplnený! Avšak aktivity samosprávy by mali byť systematicky vyhodnocované aj následne, nielen z pohľadu súladu so zákonom, ale v prvom rade z hľadiska dosiahnutia cieľov, výsledkov s poukazom na hospodárnosť a efektívnosť. Oprosti súčasnosti je potrebné aplikovať oveľa viac analytický a menej právnický a účtovný pohľad. Za týmto účelom opakovanе odporúčam hľadať výsledkovo (kvantitatívne a kvalitatívne) orientované riešenia, ktoré prinesú ďalšie finančné zdroje vyplývajúce zo štrukturálnych zmien činnosti mesta a obchodných spoločností, príspevkovej spoločnosti, nevynímajúc aj školy a školské zariadenia.

Na záver je potrebné zdôrazniť, že pri dodržiavaní programového rozpočtu musí byť permanentne zabezpečená rozpočtová disciplína zo strany všetkých zainteresovaných subjektov, ktoré sú napojené do rozpočtového procesu. Udržanie rozpočtovej rovnováhy je predpokladom, aby boli naplnené ciele viacročného programového rozpočtu.

Rozpočet je pre mesto základným programovým dokumentom, podľa ktorého a na základe ktorého mesto plánuje realizáciu a finančné zabezpečenie svojich úloh a povinností, ktoré plní v súlade s osobitnými predpismi, pričom jeho cieľom má byť :

- zabezpečenie účelnosti a efektívnosti čerpania výdavkov mesta,
- zvyšovanie zodpovednosti jednotlivých subjektov za čerpanie výdavkov,
- zabezpečenie väčšej participácie verejnosti na príprave programov a ďalšie zvyšovanie transparentnosti nakladania s verejnými prostriedkami.

Na základe vyhodnotenia procesov prípravy a tvorby návrhu navrhovaného rozpočtu a následne spracovaného stanoviska, ako aj skutočností uvedených v tomto dokumente

o d p o r ú č a m

poslancom Mestského zastupiteľstva v Starej Ľubovni Programový rozpočet Mesta Stará Ľubovňa na roky 2025, 2026, 2027

s c h v á l i ť .

V Starej Ľubovni, dňa 4.12.2024

Ing. Ján Šidlovský, LL.M., v.r.
hlavný kontrolór